Отже, фауна куликів району Кременчуцького водосховища початку XXI ст. включає 33 види, з яких гніздовими є 8 видів (3 – звичайні гніздові, 5 – рідкісні гніздові), 25 – пролітними (8 – звичайні пролітні, 17 – рідкісні пролітні).

Порівняльний аналіз літературних даних по куликах району Кременчуцького водосховища за XX ст. із такими за останнє десятиліття та результатами власних спостережень дозволяє виявити тенденцію до збіднення видового складу та скорочення чисельності окремих видів, а саме: 7 видів перестали гніздитися, 1 вид зник з прольоту, 6 видів змінили статус із «звичайний пролітний» на «рідкісний пролітний». Серед головних причин – створення каскаду ГЕС на Дніпрі, затоплення та розорювання луків, витоптування великою та малою рогатою худобою, посилення турбування людиною.

Список використаних джерел:

1. Гаврилюк М.Н. Миграции куликов в районе Кременчугского водохранилища / М.Н. Гаврилюк, А.И. Илюха, Н.Н. Борисенко // Материалы 10-й юбилейной конференции рабочей группы по куликам Северной Евразии «Вопросы экологии, миграции и охраны куликов Северной Евразии». – 2016. – Иваново: Иван. гос. ун-т. – С. 105–111.
2. Грищенко В.М. Зустрічі плоскодзьобого плавунця (*Phalaropus fulicarius*) на території України / В.М. Грищенко // Беркут. – 2013. – Вип. 2. – С. 107–112.
3. Грищенко В.Н. Кулики Каневского заповедника и его окрестностей / В.Н. Грищенко // Материалы IX Международной конференции «Кулики в изменяющейся среде Северной Евразии». – 2012. – Москва: Тезаурус. – С. 126–129.
4. Грищенко В.М. Нові дані по рідкісних і маловивчених видах птахів Лісостепу та Полісся України / В.М. Грищенко, Є.Д. Яблоновська-Грищенко // Беркут. – 2013. – Вип. 2. – С. 85–89.
5. Лавріненко К.В. Сучасний стан орнітофауни підряду кулики на Східній Черкащині / К.В. Лавріненко, М.Н. Гаврилюк // Матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених «Проблеми екології та еволюції екосистем в умовах трансформованого середовища». – 2017. – К.: Ін-т еволюційної екології НАН України. – С. 81–84.
6. Лебідь Є.О. Кулики Наддніпровського Лісостепу (на прикладі лівобережної частини) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук : 03.00.02 / Є.О. Лебідь; НАН України, Ін-т зоології ім. І.І. Шмальгаузена. – К., 1995. – 24 с.

БІОПРОДУКТИВНІСТЬ ЛІСОВИХ ЕКОСИСТЕМ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ (на прикладі ДП «Переяслав-Хмельницький ліспгосп»)

Латишова К.Ю.

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

Науковий керівник – Дзюбенко О.В., кандидат біологічних наук, доцент ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

Ліс – тип природних комплексів, у якому поєднуються переважно деревна та чагарникова рослинність з відповідними ґрунтами, трав’яною рослинністю, тваринним світом, мікроорганізмами та іншими природними компонентами, що взаємопов’язані у своєму розвитку, впливають один на одного і на навколишнє природне середовище.

Раціональне використання та збереження природних ресурсів – невід'ємна умова сталого розвитку регіонів України. Київська область багата природними ресурсами. Сприятливі кліматичні умови, значний аграрно-промисловий і лісогосподарський потенціал зумовлюють значний інтерес у формуванні сталого соціально-економічного розвитку області. При цьому велика роль належить лісовим ресурсам. Наразі проблемам раціонального використання і збереження лісових ресурсів як основи життєзабезпечення людей, приділяють міжнародні організації на найвищому рівні.

Мета роботи – дослідити стан лісистості в Україні та проаналізувати динаміку змін лісових біоценозів на прикладі державного підприємства «Переяслав-Хмельницький лісгосп».

Задачі дослідження:

– охарактеризувати стан лісових ресурсів України;

– дослідити динаміку змін лісових насаджень на прикладі державного підприємства «Переяслав-Хмельницький лісгосп»;

– визначити домінуючі породи деревини в ДП «Переяслав-Хмельницький ліспгосп»;

– визначити, основну вікову структуру деревостанів на дослідних ділянках.

Об'єкт дослідження – лісові екосистеми ДП «Переяслав-Хмельницький лісгосп».

Предмет дослідження – біопродуктивність лісових екосистеми Київської області (ДП «Переяслав-Хмельницький лісгосп»).

Україна належить до малолісних і лісодефіцитних країн. Ліси України займають площу 10,8 млн. га, з яких вкрита лісом площа – 9,4 млн. га. Запас деревини становить 1,7 млрд. м³, щорічний приріст у лісах Держкомлісгоспу становить 4 м³ на 1 га і коливається від 5 м³ в Карпатах до 2,5 м³ у Степу. Ліси розташовані на території України дуже нерівномірно: – найбільш лісистими є Закарпатська область (50,8%), Івано-Франківська (40,9%), Житомирська (32,6%), Львівська (28,5%), а найменш – Миколаївська (3,7%), Запорізька (3,9%), Дніпропетровська (5,2%), Донецька (6,7%) та інші (*рис. 1*).

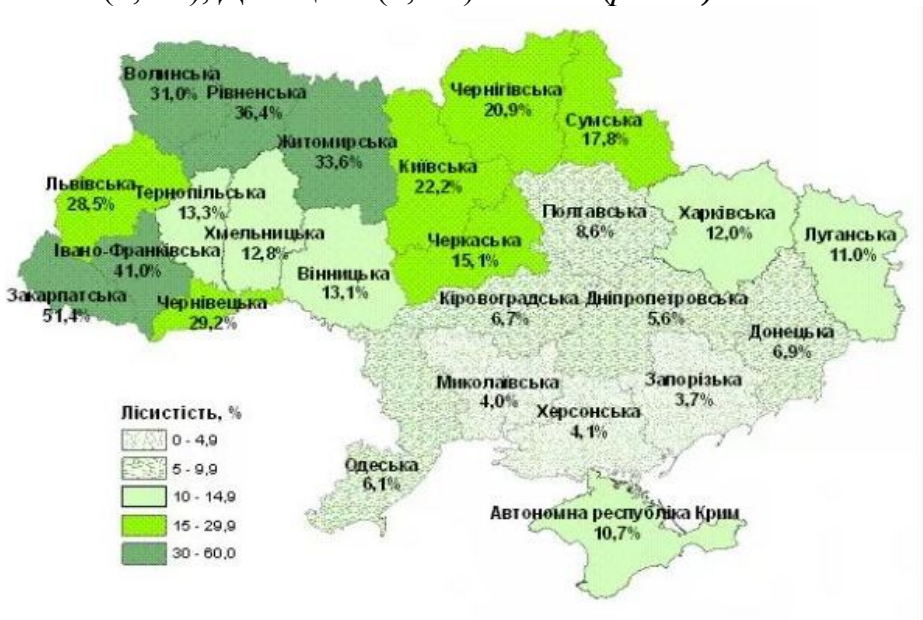

Рис. 1. Лісистість адміністративних областей України

Нерівномірність розміщення лісових ресурсів є наслідком впливу природних умов, а особливо господарської діяльності людини в попередні роки. Станом на 1996 рік на молодняки припадало 31,5% лісів, на середньовікові – 44,6%, пристигаючі – 13% і стиглі – 11%.

Державне підприємство «Переяслав-Хмельницьке лісове господарство» (далі лісгосп) розташоване в східній частині Київської області на території 4-х адміністративних районів та двох міст обласного підпорядкування. До складу підприємства входять чотири лісництва: Березанське – площа 4568 га, Студениківське – площа 6652 га, Переяславське – площа 1779 га, Стовп'язьке – площа 3179 га, Площа лісгоспу – 16178 га.

Існуючий поділ площі на категорії лісів відповідає господарському призначенню, природним та економічним умовам району розташування лісгоспу. Територіальне розміщення існуючого поділу лісів на категорії показано на *рис. 2.*

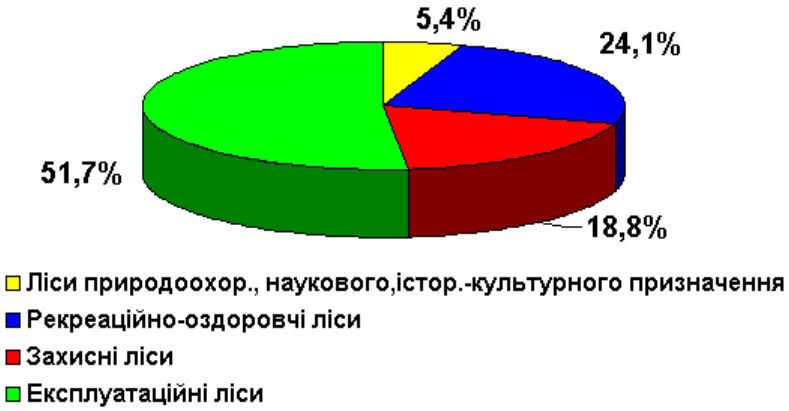

Рис. 2. Поділ загальної площі на категорії лісів

На території лісгоспу створені об'єкти природно заповідного фонду, а саме: Заказник місцевого значення «Діброва» площа 104,2 га, «Борщівський» площа 35,8 га; Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва «Згурівський» площа 309 га, «Ташанський» площа 144 га; Заповідні урочища «Галаганове» площа 170 га, «Студениківські дубові насадження» площа 96 га. Площа заповідних об'єктів по природно-заповідному фонді складає – 859 га.

На рисунку 3 наведені основні лісотвірними породи деревини в лісгоспі при цьому домінуючими є м'яколистяні породи, також значна частка припадає на твердолистяні мінімальний відсоток формують хвойні породи – 43%, 40% та 17% відповідно.

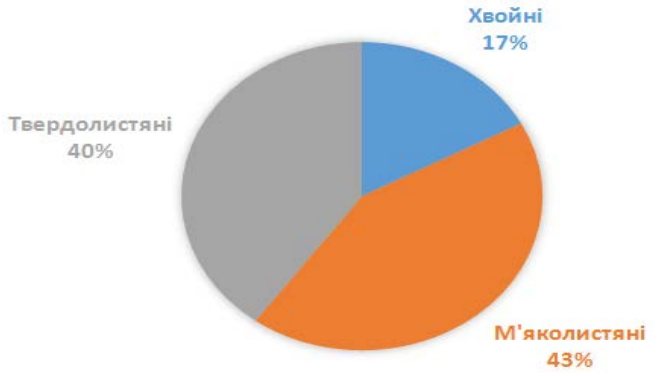

Рис. 3. Основні лісотвірними породи деревини

При досліджені було проаналізовано динаміку вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок за основними панівними породами деревини протягом 2003-2017 р. Так, максимальна частка припадає на хвойні породи, при цьому за період дослідження в кількісному співвідношенні коливається від 9000 до 9500 га. Також, незначне коливання спостерігається твердолистяних порід від 3500-36000 га, мінімальні площі припадають на м'яколистяні породи та складають – 2000 га за дослідний період (*рис. 4*).

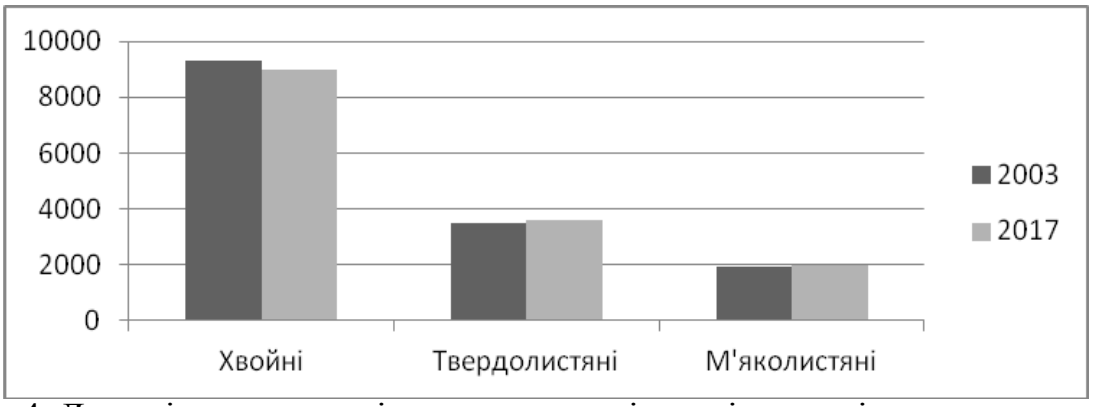

Рис. 4. Динаміка вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок за групами порід

На *рис. 5* зображено вікову структуру основних лісоутворювальних порід так аналізуючи динаміку лісоутворювальних порід за 2004 р., було встановлено, що у віковій групі молодняки площа посадки м'яколистяних порід становила 440 га, твердолистяних 741 га та 3417 га хвойних відповідно. Мінімальна площа середньовікової групу насаджень, а саме 672 га припадає на м'яколистяні породи дерев. Значно переважають в середньовіковій групі хвойні породи – 3981 га, при цьому на твердолистяні породи припадає 1898 га.

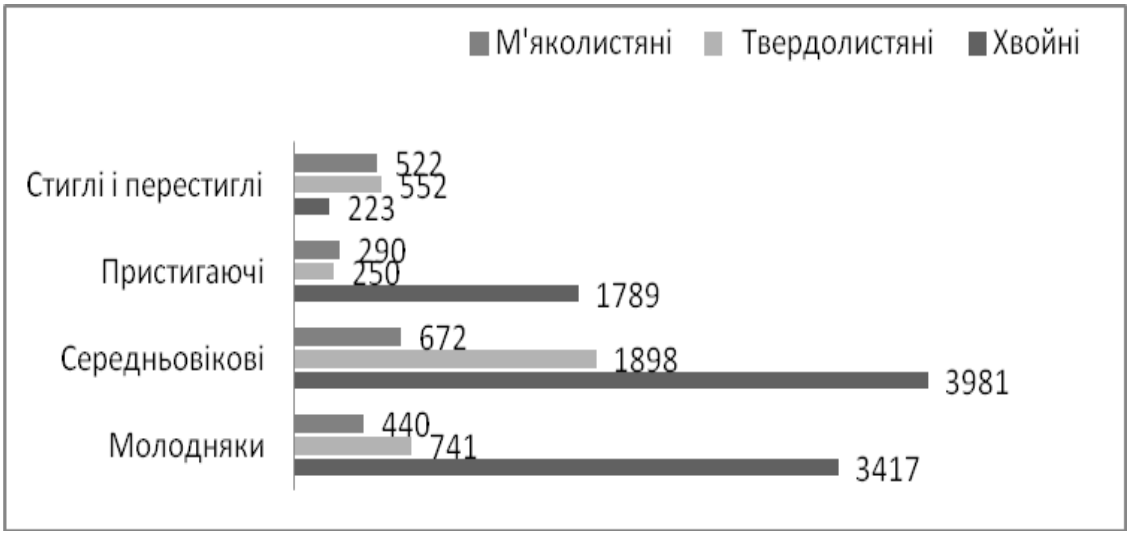

Рис. 5. Динаміка вікової структури насаджень основних лісоутворювальних порід (за станом на 01.01.2004 рік, га)

Аналізуючи вікову структуру, встановлено, що домінуючими є середньовікові породи дерев, а саме хвойні на їх долю в 2004 р. припадає 3981 га. При цьому мінімальне значення хвойних порід припадає на перестиглі породи.

На *рис. 6* відображено динаміку змін основних лісоутворювальних порід, так максимальна площа насаджень припадає на середньовікові породи – хвойні, при цьому на долю молодняків хвойних порід припадає 2275 га, мінімальний відсоток 283 га м'яколистяні відповідно у 2017 р.

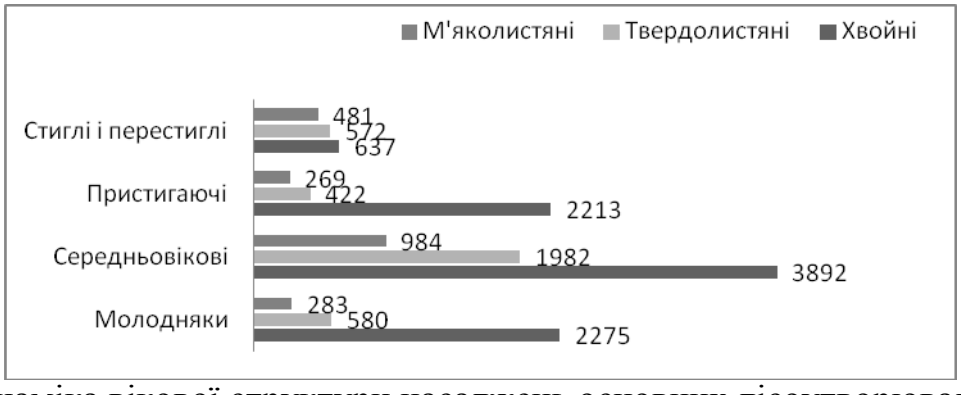

Рис. 6. Динаміка вікової структури насаджень основних лісоутворювальних порід (за станом на 01.01.2017 рік, га)

Отже, досліджено, що вікова структура деревостанів ДП «Переяслав-Хмельницький лісгосп» є досить різновіковою за період дослідження. Максимальна площа припадає на середньовікові, при цьому мінімальні площі знаходяться під пристигаючими та перестиглим деревостаном.

ПОРУШЕННЯ СНУ ВНАСЛІДОК ВПЛИВУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ОРГАНІЗМ УЧНІВ СТАРШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Лещенко І.В.
Полтавський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді

Одну третину свого життя людина проводить уві сні; жоден інший вид людської активності не займає стільки часу, як сон. У той же час знання про фізіологію сну і механізми його порушення залишаються вкрай недостатніми. Сон необхідний для забезпечення нормальної соціальної активності людини, тісно пов'язаний з якістю життя та здоров'ям людини [4].

Все більше і більше досліджень підтверджують, що сонливість через недосипання і погану якість сну дуже сильно впливає на поведінку та успішність, а також на увагу та настрій школярів. Навіть недосипання у двадцять хвилин може істотно позначитися на поведінці.

Недолік сну посилює депресію, відбирає енергію, підвищує втому, напруження, роздратування, падає настрій. Недолік сну тісно пов'язаний з сонливістю в денний час, нездатністю нормально сконцентруватися на навчанні, тенденцією засипати на заняттях, проблематичною поведінкою, погіршенням навичок спілкування [2].

Однією із основних причин порушення сну у дітей старшого шкільного віку є використання протягом тривалого часу інформаційних технологій.

У наш час інформація стала однією з головних складових прогресу.

Інформація є одним із найцінніших ресурсів суспільства. Інформаційна технологія – це процес, що використовує сукупність засобів і методів збору,